

10.2.38

נדהמתי לראות הבוקר דו"ח משיבת הועד הפרלמנטרי במנצ'סטר גרדיאן. כנראה שסיידבוטס בהמיותו מסר דו"ח לב"כ העתון. העתון מספר גם שהחלט לדרוש יום לזיכרון - החלטה זו לא נחקלה.

- קזלס סיפר אחמול בישיבת "הועד" כי "משרד המלחמה" מתנגד לכלית הגליל במדינה צטטעמי בסחון. הרע הוא שאיש כקזלס כבר מוכן להעלים עם דעה זו ושואל מה הם הפיצויים שיניחו דעתנו. בשיחה שלו עם נוויל סיפר לו על המצב בארץ, על כשלון המקידות ועל הצורך לטהר בביצוע חכנית החלוקה. בעצם זה היה מונולוג. נוויל שמע - והחריש. רק במקום אחד העיר - שהועדה ולא הממשלה חעבר חכנית של חלוקה.

קזלס סבור היה בשוכו הנה שאנו אבודים. השאלות אחמול בפרלמנט והאטמוספירה שנוצרה סביבם, וכן הדיון בועד הפרלמנטרי הוכיחו לו שאין המצב כל כך רע.

- בעשרים ושלשה בפברואר יסעד מק-מיכל אצל קזלס, ורצוי שחיים אף הוא יזמן לארוחה.

לונדון, 10.2.38

בנקובר היקר -

קיבלתי מכתבך מיום 6.2.38 בצרוף פרוטוקול ישיבת המרכז. אני מניח שהעתק יומני נשלח ע"י משה למרכז. עליו אין לי לפי שעה מה להוסיף.

- אני יודע אם בתחילת מרס אוכל להיות בארץ. וויצמן יגיע הנה רק בעוד שבועה ימים, ואני מסומר אם לאחר שבועיים מבואו אוכל ללכת מלונדון.

"הועדה הטכנית" כפי הנשמע תצא לארץ בתחילת אפריל, וסוף חודש פברוארי ותחילת אפריל יהיו אולי ימים מכריעים, וזה יהיה קצת משונה אם דווקא בימים ההם אעדר מלונדון.

ואשר ל"סדר היום" המוצע נראה לי שהוא גדוש ומנופח. אין אני רואה עצמי מוכטר להרבות על"המפלגה ושאלותיה" בשעה זו -

הפנימיים. אני רואה כל פעם להרצאה מיוחדת על תנועת הפועלים בעולם, ויש לי ספק רב אם שעה זו כשרה להרצאה על "המצב הפוליטי" ולמה הכפילות בהרצאות על כלכלה והתישבות?

אני הייתי מסתפק בשלוש הרצאות: של ברל על המפלגה והנוער, של רמז על ההסתדרות, ושל קפלן על כלכלה והתישבות. השאר ישולב בוויכוח. יש אולי פעם כלפי חוץ להרצאה מיוחדת על תפוצות ישראל והציונות - אולם שאר ההרצאות מיותרות.

על המפלגה והתנועה, לדעתי, לרכז מאמציה בהצלת המצב הכלכלי. ויש צורך בשליחים לגולה. אמריקא הצפונית, הדרומית, מזרח אירופה ומערב אירופה. אמנם התנועה שקועה כרגע בדאגות פוליטיות, וכולם מנחשים מה הן כוונותיה של הממשלה האנגלית. אולם מוכרחים לעורר את התנועה על סכנת החתמוסות המשקית הסתקרת ובאה ועל החכרת לגייס אמצעים - מיד.

בעצם אני רואה שני תפקידים בוערים בשעה זו: ביטול "המכסימום הפוליטי" - והצלה חמרת של הישוב. לשם שניהם יש צורך בכינוסים ציוניים ~~מספיקים~~ ויהודיים בכל הארצות - אך בלי שליחים מהארץ הדבר לא יעשה. ואנו מחייבים בנכשנו אם בשני חדשים אלה נעסוק רק בכנות לוועידה ולא נגייס כל הכוחות למפעל ההצלה הפוליטי והכלכלי שאינו טובל כל דיחוי. אם יש תקווה לחיסול המכסימום הפוליטי - הרי זה רק בשבועות אלה. אך הממשלה עדיין לא החליטה - היא תחליט בקרוב, ודרושה חגובה חריפה של כל הגולה. אני מה כמעט שעסוק אך ורק בדבר זה - אבל לא מסמיקה פעולה דיפלומטית בלונדון בלבד. והימים ספורים.

ונדמה לי שהוא הדין לגבי המצב הכלכלי. כל יום נוסף של משבר - טקסה ומכביד על היקונו, ואפילו על מניעת ההחדדות. כשקפלן ישוב מדרום אמריקא נדמה לי שיצטרך ללכת לאמריקא או לארצות אירופה, אבל איש אחד לא יעשה המלאכה הקשה הזאת, ובמקום משלחת רבת אנשיט לרומניה אני מציע שליחים לארצות שונות. יש להפעיל גם "הועד הלאומי. בגולה יש ערך רב לזה"ל - והם צריכים להזעיק את התפוצות ולהעמידן על סכנת החורבן הצפויה לנו.

לדעתי צריכה הועדה להתאסף לא לפני מרס אם אתם רוצים שאשתחף בה, אבל איני רואה כל
בניעה שהועדה תחקים בלעדי.

שלום לחברים - ד.ב.ב.

10.2.38

בארבע וחצי אה"צ נתקיימה ישיבת המפלגה העבודה הפרלמנטרית בנושאות דלס. נוכחו
מלבד זיליס ומידלסון חמשה עשר מקרא , ביניהם אטלי, מוריסון, נוואל-בקר, סוט וויליאמס,
קריצ'-גונס, מורגן ג'ונס, סוזן לורנס, אלן ווילקינסון, טרנקל. האחרים איני מכיר
בטכניהם. גיליס מסר תמצית הספר הלבן החדש - שאומר דחיות והכנות לכמה שנים. מרכז
המפלגה החליט להזמין ב.ג. ולשמוע דעחו על המצב בטרם יקבל החלטה.

אברתי כשדיברתי בפעם האחרונה בישיבת המפלגה מיד לאחר פרסום הדו"ח של הועדה הכלכותית
הייתי במצב קשה. עמנו הוצג פתאום בטני שאלה חדשה בעלת ערך קובע והדעות היו מחולקות
בנוכחו. ואם כי הייתה לי עמדה ברורה מהתחלה לא ראיתי רשות לעצמי להביע דעתי הפרטית
כיא הייתה הדעה הרשמית של ההנועה. בינתיים נתאסף הקונגרס הציוני והחליט אך ברוב גדול
לזלא את ידי ההנהלה החדשה לבוא בדברים עם הממשלה האנגלית ולברר את התנאים הסטויבים
כר המדינה היהודית המוצעת. אחרי הקונגרס מסרנו לממשלה את ההחלטה, והוגד לנו שבקרוב
תצא ועדה לארץ לעבד תכנית מסוימת שתוגש באכיב לפרלמנט ולחבר הלאומים, ובעוד שנה
בדרך תוקם ממשלה יהודית זמנית. בידיעה זו חזרנו, ב"כ ויצמן ואנכי, לארץ. עברו
כחמשה חדשים מהרכזת המדיניות החדשה של הממשלה - ולא נעשה שום צעד, אלא כידוע
נדרסם ספר לבן שהכניס רק מבוכה נוספת ואי-וודאות במוחות.

אנחנו לא הסכמנו למסקנה העיקרית של הועדה הכלכותית כי המנדט לא ניתן להגשמה. אחרי
ההחלטה היו מפעלים מעטים שהצליחו כביית הלאומי. אולם נכון הדבר שהשלטון נכשל, לא
רק כשהי שנים אלה, החטא העיקרי של ההנהלה והעומדים על גביה היה - שכמעט אף פעם
לא היה רצון נחרץ לממש את המנדט, והערבים הרגישו זאת. אין שום דבר טובע במנדט
שנוטה אותו לנמנע-ההגשמה אולם הממשלה לא הייתה רוצה ולא הייתה מוכשרה לקיים אותו,